

8 ΠΛΑΙΣΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Τα Πλαίσια Αναφοράς είναι αυτά που οδηγούν την Εργοθεραπευτική παρέμβαση, ορίζοντας τι είναι η λειτουργία και η δυσλειτουργία, και προτείνοντας μεθόδους αξιολόγησης και τεχνικές παρέμβασης. Τα περισσότερα πλαίσια αναφοράς έχουν την θεωρητική τους βάση σε άλλες επιστήμες, για παράδειγμα το Συμπεριφορικό πλαίσιο αναφοράς βασίζεται στη Ψυχολογική σχολή και τη δουλειά του Watson, του Skinner και άλλων (Levy 1993). Περιγράφουν τον τρόπο εφαρμογής της θεωρίας στην πρακτική και συμπεριλαμβάνουν:

- ❖ Μια περιγραφή της θεωρητικής βάσης του πλαισίου αναφοράς.
- ❖ Στοιχεία σχετικά με το τι θεωρείται λειτουργία και δυσλειτουργία.
- ❖ Τη διαδικασία της αξιολόγησης.
- ❖ Τις θεραπευτικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται.

(Levy 1993, Mosey 1986)

Δεν υπάρχει η δυνατότητα στα πλαίσια των σημειώσεων αυτών να γίνει πλήρης ανάπτυξης των θεωριών και των πλαισίων αναφοράς που πηγάζουν από αυτές. Έτσι θα παρουσιαστούν κάποια βασικά στοιχεία για το κάθε πλαίσιο αναφοράς με βιβλιογραφικές πηγές για να κατευθύνουν την περαιτέρω μελέτη.

(1) ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Θεωρητική Βάση

Βασίζεται στις θεωρίες από την Ψυχολογία και τη δουλειά των Thorndike, Pavlov και Skinner. Η κεντρική υπόθεση είναι ότι η μάθηση είναι η βάση της συμπεριφοράς, και ότι αυτή η εκμάθηση οδηγεί ή σε αποτελεσματική συμπεριφορά (προσαρμοστική συμπεριφορά) ή σε μη αποτελεσματική συμπεριφορά. Η Εργοθεραπεία θεωρεί ότι το άτομο έχει μάθει και προσαρμοστικές και μη-προσαρμοστικές συμπεριφορές που επηρεάζουν την δυνατότητα του να εκτελεί τα έργα του. Κατά την παρέμβαση το άτομο συμμετέχει ενεργά στην διαδικασία μάθησης συγκεκριμένων συμπεριφορών που απαιτούνται ώστε να λειτουργήσει αποτελεσματικά στο περιβάλλον του.

Λειτουργία-Δυσλειτουργία

Γενικά υπάρχει λειτουργία όταν το άτομο έχει τις απαραίτητες δεξιότητες (σε τύπο και σε ποσότητα) να πετύχει την μέγιστη δυνατή ανεξαρτησία στο περιβάλλον του. Αντίθετα η δυσλειτουργία παρατηρείται όταν οι δεξιότητες είναι τέτοιες που οδηγούν στην μη-προσαρμοστική συμπεριφορά. Η Mosey (1986) έχει αναγνωρίσει επτά κατηγορίες δεξιοτήτων: διαπροσωπικές δεξιότητες, δεξιότητες αλληλεπίδρασης μέσα στην οικογένεια, δεξιότητες για δραστηριότητες καθημερινής ζωής, εργασιακές δεξιότητες, παιχνίδι και ψυχαγωγικές δεξιότητες, δεξιότητες για χρονική προσαρμογή, δεξιότητες για σεξουαλικές δραστηριότητες.

Η διαδικασία της αξιολόγησης

Η παρατήρηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων και η συμπλήρωση checklist στο φυσικό περιβάλλον είναι οι μέθοδοι αξιολόγησης που συνήθως χρησιμοποιούνται.

Η αλλαγή και η παρέμβαση

Με την αναγνώριση των λειτουργικών και δυσλειτουργικών συμπεριφορών, προσφέρονται στο άτομο ευκαιρίες για την εκμάθηση συγκεκριμένων συμπεριφορών απαραίτητων για την μέγιστη δυνατή ανεξαρτησία του στο περιβάλλον. Κατά την εκμάθηση οι προσαρμοστικές συμπεριφορές ενισχύονται και παράλληλα οι μη-προσαρμοστικές συμπεριφορές δεν ενισχύονται. Μέθοδοι ενίσχυσης συμπεριλαμβάνουν: φορμάρισμα, αντίστροφη αλυσιδωτή προσέγγιση, και μίμηση προτύπου (Levy 1993).